

регулювання у сфері інтелектуальної власності. До того ж, ця система буде постійно потребувати вдосконалення, як і вдосконалюються технології ведення інтелектуальної творчої діяльності по створенню об'єктів інтелектуальної власності.

Таким чином, до середини 2000-х рр. переважно склалася єдина ієрархічна структурована система законодавства у сфері інтелектуальної власності, основою якої є Конституція України, що визначає основні положення володіння, користування та розпорядження об'єктами інтелектуальної власності, а її стрижневим елементом є Цивільний кодекс України. Єдину структуру законодавства державного регулювання у сфері інтелектуальної власності доповнюють закони України, що регулюють охорону окремих об'єктів інтелектуальної власності, та підзаконні нормативно-правові акти, які направлені переважно на врегулювання процедурних питань щодо володіння, користування та розпорядження об'єктами інтелектуальної власності.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА:

1. Декларація про державний суверенітет України від 16 липня 1990 р. // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1990. – № 31. – С. 429.
2. Закон України «Про власність» від 7 лютого 1991 р. // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. – № 20. – С. 249.
3. Головка О. Генезис правової охорони інтелектуальної власності / О. Головка // Форум права. – 2008. – № 1. – С. 92–98.
4. Тимчасове положення про правову охорону об'єктів промислової власності та раціоналізаторських пропозицій в Україні від 18 вер. 1992 р. // Верховна Рада України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/479/92>.
5. Основи законодавства України про культуру від 14 лютого 1992 р. // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1992. – № 21. – С. 294.
6. Концептуальні засади становлення інноваційного суспільства в Україні: монографія / кол. авт.: Г.П. Клімова, С.М. Іванов, Л.С. Шевченко та ін.; за ред. Ю.Є. Атаманової, Г.П. Клімової. – Х.: Право, 2015. – 450 с.
7. Конституція України від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1996. – № 30. – С. 141.
8. Паладій М. Проблеми нормативно-правового забезпечення функціонування сфери інтелектуальної власності України / М. Паладій // Публічне адміністрування: теорія та практика. Ел.збірник наукових праць. – 2011. – Випуск 2 (6). – Режим доступу: [http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2011-02\(6\)/11pvmivu.pdf](http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2011-02(6)/11pvmivu.pdf).
9. Цивільний кодекс України від від 16.01.2003 р. // Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/435-15/paran2281#n2281>.

Сергій Лапшин, Ірина Зінько

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ УКРАЇНИ (ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ МЕТОДИ)

У статті проаналізовано особливості публічного управління у освітній сфері в Україні, подано характеристику інформаційно-комунікаційних методів у вказаній сфері.

Ключові слова: публічне управління, освітній простір, інформаційне середовище.

Основним напрямом реформування публічного адміністрування у сфері інформаційно-комунікаційного забезпечення є забезпечення якості освіти, що набуває особливої актуальності у вітчизняному інформаційному просторі. Національна політика розвитку інформаційного суспільства в Україні ґрунтується на засадах: пріоритетності науково-технічного та інноваційного розвитку держави; формування необхідних для цього законодавчих і сприятливих економічних умов; всебічного розвитку загальнодоступної інформаційної інфраструктури, інформаційних ресурсів та забезпечення повсюдного доступу до телекомунікаційних послуг та інформаційно-комунікаційних технологій (Далі – ІКТ); сприяння збільшенню різноманітності та кількості електронних послуг, забезпеченню загальнодоступних інформаційних ресурсів; поліпшення кадрового потенціалу; посилення мотивації щодо використання ІКТ; широкого впровадження ІКТ в науку та освіту; забезпечення інформаційної безпеки.

В Законі України «Про вищу освіту» [1] вперше покладено обов'язок щодо забезпечення якості вищої освіти на державу і заклад вищої освіти (Далі – ЗВО). Це звичайний принцип правової держави – кожному праву відповідає обов'язок. З розкришенням обсягу прав ЗВО щодо надання освітніх послуг і вирішення внутрішніх справ університетської спільноти з'являються обов'язки щодо надання знань на високому рівні, створення конкурентного середовища для забезпечення відкритого навчання.

Положення Закону України «Про вищу освіту» [1], в частині автономізації, відповідають досвіду діяльності ЗВО провідних держав світу. Так, в Польщі реальна автономізація ЗВО була однією з прерогатив стратегії розвитку ЗВО. Керівництво ЗВО задекларувало принципи автономії закладів освіти, право визначати самостійно зміст освітніх послуг та нести відповідальність за якість їх надання. Внесення відповідних змін до законодавства, дозволило Конференції ректорів ЗВО та Вищій раді шкільництва, як вищим органам освітнього самоврядування мати право вето на ті нормативні акти, що стосуються організації навчального процесу і складають зміст автономії ЗВО [22].

Сучасні реалії, особливо впровадження дистанційної та електронної освіти, як ніколи раніше виявляють слабші університети та їх зникнення стане лише питанням часу. Однак, природний процес реформування системи ЗВО, який проходитиме закономірний шлях, в умовах жорсткої конкуренції, зумовить бурхливий розвиток більшої частини ЗВО, які розвиватимуться і адаптуватимуться до нових умов функціонування з метою продовження своєї діяльності. Одним із першочергових завдань закладу освіти в таких умовах буде підвищення якості освіти.

В основу Європейської системи забезпечення якості освіти покладено Європейські стандарти і рекомендації (ЄСР), що втілені в наступних принципах: 1) висока якість наданої вищої освіти є пріоритетом для всіх суб'єктів освітніх правовідносин (здобувачів, ЗВО, роботодавців і держави в цілому); 2) широкій автономії ЗВО повинна відповідати її готовність нести закладами відповідальність за прийняті рішення; 3) зовнішня система якості

наданих освітніх послуг функціонує виключно з метою дотримання прав здобувачів вищої освіти і не повинна надто ускладнювати роботу ЗВО.

Правові особливості визначення критеріїв оцінювання якості освіти полягають у тому, що такі права ЗВО, які становлять суть його автономії реалізуються через стимулювання інновацій в освітніх стандартах, самостійне визначення і вдосконалення змістовної компоненти програм планів підготовки.

ЗВО як суб'єкт права, до юридичних обов'язків якого належить створення досконалої внутрішньої системи якості освіти та відповідність умовам зовнішньої якості системи освіти, при взаємодії щодо створення і функціонування цих систем повинен комплексно реалізовувати конкретні завдання. Серед яких забезпечення здобувачів кадровою, науковою, інформаційною, навчальною, матеріально-технічною, організаційною та іншими компонентами; контроль за якістю наданих послуг на рівні ЗВО, держави та міжнародних інституцій.

Використання кращого міжнародного досвіду позитивно вплине на створення правового підґрунтя для функціонування національної системи забезпечення якості освіти. Наразі, в Україні, у відповідності до Закону України «Про вищу освіту» створено державний орган, що має принципово новий статус. Це Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти. Сама ідея створення такого органу запозичена із європейського законодавства, і потрібна для запровадження в Україні, оскільки недоліком функціонування наших державних органів є поєднання функцій забезпечення здійснення прав людини і одночасно контролю за таким забезпеченням. Тобто державні органи приймають документи на виконання функцій держави, вони ж ці функції здійснюють і самі контролюють свою роботу. Створення окремого органу з функцією контролю створить правову основу для реального моніторингу якості вищої освіти. При цьому такий орган буде контролювати здійснення самоаналізу результатів освітньої діяльності та системи управління якістю навчального процесу у ЗВО.

З метою належного правового регулювання моніторингу якості вищої освіти в Україні в структурі національної системи моніторингу якості освіти необхідно створити відкриту загальнонаціональну програму оцінювання знань і досягнень здобувачів і викладачів, розробити правову основу її функціонування, розробити методи діагностики якості вищої освіти.

Наступним напрямом який потребує правового закріплення та безпосередньо впливає на розвиток інформаційного забезпечення діяльності ЗВО є стандартизація в освітній діяльності. Стандартизація є одним із невід'ємних будівельних блоків інформаційного суспільства, оскільки міграція студентів вимагає уніфікації освітніх програм і методик. Особливу увагу слід приділити розробці і прийняттю міжнародних стандартів. Розробка і використання відкритих, функціонально сумісних недискримінаційних і зумовлених попитом стандартів, дозволить забезпечити потреби користувачів і споживачів, сприятиме розвитку і поширенню використання ІКТ. Міжнародні стандарти мають на меті створення середовища, в якому споживачі можуть мати доступ до послуг по всьому світу, незалежно від застосованої технології [33, п.44].

В Законі України «Про вищу освіту» зафіксовано поняття системи стандартів вищої освіти. Систему стандартів вищої освіти функціонує на трьох рівнях: державному, галузевому та на рівні окремого ЗВО. Стандарти вищої освіти є основою оцінки якості вищої освіти та професійної підготовки, а також якості освітньої діяльності ЗВО незалежно від їх типів, рівнів акредитації та форм навчання.

Одним із найважливіших правових питань побудови єдиного освітнього простору є розробка Національних рамок кваліфікацій в державах, що приєдналися до Болонського процесу. На Бергенській конференції перед міністрами освіти було поставлено завдання розробки національних рамок кваліфікації, узгоджених з загальноєвропейською рамкою. Під час Лондонського комюніке 2007 р. також була підкреслена необхідність ухвалення національної рамки кваліфікацій [4, с. 95]. Таким чином, задля правового узгодження норм національного законодавства в державах, що приєдналися до Болонського процесу необхідно прийняти національні рамки кваліфікацій та верифікувати їх з рамками кваліфікацій, що діють європейському освітньому просторі. Одним з шляхів вдосконалення публічного адміністрування інформаційного забезпечення освітньої діяльності є створення правової основи для розвитку ІКТ з одночасним підвищенням фінансування НЗ. Вдосконалення фінансування НЗ є одним із першочергових завдань держави. Фінансова нестабільність сприяє виїзду кадрів за кордон, що призводить до негативних наслідків. Фінансування НЗ стоїть в основі надання коштів для проведення досліджень викладачами та здобувачами вищої освіти, забезпечення їм закордонного стажування, можливості публікуватися у фахових виданнях.

Дослідники зазначають, що інформаційні потоки між закладом освіти та органами влади є двосторонніми, від їхніх якісних характеристик залежить оперативність та правильність прийняття управлінських рішень в процесі управління фінансовими ресурсами освітнього закладу [55]. Актуальним, на нашу думку, є створення єдиної державної бази обліку і використання інформаційно-освітніх комп'ютерних програм і продуктів, куди вноситимуться програми, що відповідають вимогам до подібних інформаційних продуктів, пройшли тестування, забезпечують досягнення ефективних показників у освітній діяльності. Для забезпечення ефективного функціонування такої бази даних в межах правового поля доцільно розробити відповідний документ, що визначатиме понятійний апарат програм та продуктів, вимоги до їх технічних та інших характеристик, систему контролю якості.

Ще одним важливим напрямом, що потребує вдосконалення на рівні публічного управління є вирішення проблеми інформаційної безпеки. На нашу думку, воно має здійснюватися шляхом: створення повнофункціональної інформаційної інфраструктури держави та забезпечення захисту її критичних елементів; підвищення рівня координації діяльності державних органів щодо виявлення, оцінки і прогнозування загроз інформаційній безпеці, запобігання таким загрозам та забезпечення ліквідації їх наслідків, здійснення міжнародного співробітництва з цих питань; вдосконалення нормативно-правової бази щодо забезпечення інформаційної безпеки, зокрема захисту інформаційних ресурсів, протидії

комп'ютерній злочинності, захисту персональних даних, а також правоохоронної діяльності в інформаційній сфері; розгортання та розвитку Національної системи конфіденційного зв'язку.

Таким чином, впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у освітній процес здатний забезпечити перехід освіти на новий, якісний рівень. Нові інформаційні технології позитивно впливають на всі компоненти системи навчання: мету, зміст, методи та організаційні форми навчання, засоби навчання, що дозволяє вирішувати складні і актуальні завдання педагогіки для забезпечення розвитку інтелектуального, творчого потенціалу, аналітичного мислення та самостійності педагогічних працівників. Для ефективної модернізації освіти та оновлення технічного арсеналу засобів навчання необхідно оптимізувати реалізацію державних програм, спрямованих на інформатизацію, комп'ютеризацію та оновлення матеріально-технічної бази шкіл, надання всім вільного доступу до мережі Інтернет. Підготовка керівників до сучасного управління школою за допомогою ІКТ є дієвим складником ефективного освітнього менеджменту.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА:

1. Про вищу освіту: Закон України від 01 лип. 2014 р. №1556-VII //Верховна Рада України. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
2. Рашкевич Ю.М. Легенди та міфи Болонського процесу /Ю.М. Рашкевич //Майдан. – 2008. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://maidan.org.ua/static/mai/1244130517.html>.
3. Декларація принципів «Побудова інформаційного суспільства – глобальне завдання у новому тисячолітті»: Декларація ООН 12 груд. 2003 р. //Верховна Рада України. Електронний ресурс. Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_c57.
4. Освітнє право: конспект лекцій /за заг. ред. В.В. Астахова ; Народ. укр. акад. ; Міжнарод. фонд «Відродження». – Харків, 2011. – 144 с:
5. Рижа Т.В. Інформаційне забезпечення управління фінансовими ресурсами вищих навчальних закладів / Т.В. Рижа // Вісн. Нац. ун-ту «Львів. політехніка». – 2011. – № 698. – С. 282–289.

Олена Вальчук, Віталій Петрик

ФУНКЦІЇ ГОЛОВИ ТА АПАРАТУ ВИКОНАВЧОГО КОМІТЕТУ ОБ'ЄДНАНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ У СФЕРІ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

У статті охарактеризовано процес формування системи цивільного захисту в межах діяльності органів місцевого самоврядування. Авторами проаналізовано основні завдання, функції та повноваження голови та апарату виконавчого комітету об'єднаної територіальної громади у сфері цивільного захисту населення, а також окреслено механізм їхньої співпраці та взаємодії з територіальними органами Державної служби України з надзвичайних ситуацій (ДСНС).

Ключові слова: міське самоврядування, об'єднані територіальні громади (ОТГ), система управління, цивільний захист, надзвичайна ситуація (НС).

Головна мета реформи децентралізації публічної влади в Україні – це створення і забезпечення комфортного та безпечного життя громадян. Вона